

VÄRMLAND KAN BÄTTRE!

REGIONALPOLITISKT HANDLINGSPROGRAM 2023-2026

Socialdemokraterna
VÄRMLAND

Socialdemokraterna
VÄRMLAND

REGIONALPOLITISKT HANDLINGSPROGRAM 2023-2026 SOCIALDEMOKRATERNA VÄRMLAND

Programmet är antaget på ordinarie distriktskongress 9 april 2022 och kommer ligga till grund för socialdemokraternas politik och prioriteringar i Värmland fram till och med år 2026.

SOCIALDEMOKRATERNA VÄRMLAND
Besöksadress: Orrholmsgatan 15, 652 15 Karlstad
Telefon: 054-17 70 00
Epost: varmland@socialdemokraterna.se
Hemsida: socialdemokraternavarmland.se

INNEHÅLL

Socialdemokratisk regionpolitik.....	4
Värmland tar ledartröjan i den gröna omställningen.....	6
Hälso- och sjukvård.....	8
Regional utveckling.....	16
Attraktiv arbetsgivare.....	23

SOCIALDEMOKRATISK REGIONPOLITIK

Det finns mycket att vara stolt över i Sverige och Värmland. Under de senaste åren har vi tillsammans gått igenom en mycket svår kris, den globala pandemin. En smärtsam och prövande tid. Men samhället har visat upp sin styrka och handlingskraft. Från det tar vi med oss lärdomar av att vi kan bygga ett starkare samhälle. Ett område som vi har allt att vinna på är att investera i vår gemensamma välfärd. Behoven är stora, inte minst behöver personalen i äldreomsorgen och sjukvården både bättre villkor och fler kollegor. Vi behöver ta hand om dem som tar hand om oss.

Vi vet att Sverige och Värmland kan bättre och våra prioriteringar är tydliga. Vi ska driva på den gröna omställningen och skapa fler jobb. Vi ska öka tryggheten och jämlikheten genom att ta tillbaka kontrollen över välfärd, bryta segregationen och bekämpa brotten och brottens orsaker.

Efter tolv år av borgerligt styre i regionen är det nu hög tid att för en ny politisk ledning och inriktning. Tusentals värmlänningar väntar på vård, den psykiska ohälsan ökar bland unga och vi saknar personal inom vården. Den utvecklingen är för oss socialdemokrater oacceptabel och måste vändas.

Vårt regionalpolitiska program beskriver vad vi vill uppnå under kommande mandatperiod och innehåller politiska förslag inom respektive politikområde. Utgångspunkten är att skapa ett samhälle för alla, där alla människor är delaktiga på lika villkor och bidrar utifrån sin förmåga och får tillbaka efter sina behov.

UTGÅNGSPUNKTER I DETTA REGIONALA PROGRAM ÄR:

- Att jämställdhets- och funktionsrättsperspektivet integreras i alla politik- och samhällsområden.
- Att människor är lika mycket värda, oavsett vem man är och vilken bakgrund man har.
- Att vi driver på klimatomställningen på ett rättvist och hållbart sätt.
- Att vårdcentraler ska få kontakt och vård utan onödig väntan. Vårdcentralernas tillgänglighet ska stärkas, bland annat genom utökade öppettider.
- Att den psykiska ohälsan bland unga ska minskas och förebyggas. Tidiga insatser är avgörande.
- Att Värmland ska vara ett starkt och konkurrenskraftigt län som förknippas med attraktiva jobb och boende samt livskvalité.
- Att vi vill stärka besöksnäringarna och kulturen för att göra Värmlands tillväxt och arbetsmarknad starkare.
- Att genom schysta arbetsförhållanden behåller vi våra anställda och attraherar också fler.

✓ Lars Mejern Larsson, 1:a namn till riksdagen & Åsa Johansson, 1:a namn till Region Värmland
✓ Foto: Helena Christerdotter

VÄRMLAND TAR LEDARTRÖJAN I DEN GRÖNA OMSTÄLLNINGEN

Vi vill forma ett hållbart samhälle som erbjuder ett gott liv också till dem som kommer efter oss. Vår konsumtion idag får aldrig ske på bekostnad av kommande generationer.

Klimatet är vår tids ödesfråga. En hållbar användning av jordens resurser är en förutsättning för kommande generationers framtid. Vetenskapen är mycket tydlig och det finns inget utrymme för tvekan. Vi behöver nu göra allt vi kan för att hålla världen inom 1,5-graders målet och det är självklart att Värmland och regionen ska bidra med sin del. Här är Socialdemokraterna en drivande kraft för den gröna omställningen.

Regionen ska ta ansvar för både den interna miljön i regionen för medarbetare och medborgare, men också den externa genom att undvika påverkan på klimatet. Här behöver arbetet med att energieffektivisera byggnader fortsätta och de upphandlingar som görs behöver ta större hänsyn till klimatet. Regionen måste ta till vara på det förändringstryck som digitaliseringen ger och dra full nytta av de möjligheter som den nya tekniken skapar. Vi behöver ta tillvara och fånga upp den kraft som finns

i det värmländska näringslivet för att skapa gröna jobb som bidrar till nödvändiga utsläppsminskningar. I samverkan med Karlstads universitet och andra lärosäten med samt av innovationer och forskning tar vi Värmland in i en hållbar framtid. Stora möjligheter finns i nya framtidsbranscher och cirkulära affärsmodeller. Här kan vi dra nytta av EU:s strukturfonder som ger stöd till företag som investerar i hållbar produktion och tjänster.

Klimatutmaningen har en tydlig relation till jämlikhet och jämställdhet. Både faktisk klimatpåverkan och förutsättningarna för att begränsa den är ojämnt fördelade. Detta är tydligt i ett län som Värmland där många är helt beroende av att ha en bil för att ta sig till jobbet, hämta barn eller utföra vardagliga sysslor som att handla. Därför är det helt avgörande att omställningen görs på ett rättvist sätt där vi visar solidaritet inte bara med kommande generationer

utan också med varandra här och nu. Vägledande är arbetet med att uppnå de globala målen i Agenda 2030.

Landsbygdens roll för att producera livsmedel är avgörande. Vi vill stärka de värmländska livsmedelsproducenterna för att öka självförsörjningsgraden. Närproducerat och ekologiska livsmedel bidrar till den hållbara omställningen. Landsbygden fyller också centrala värden för naturupplevelser, rekreation, naturturism och ett rikt växt- och djurliv.

Skogen är en viktig resurs i klimatomställningen, en kolsänka och reservoar som kan bidra till att ersätta oljebaserade och fossila drivmedel och material. Vi ska stötta arbetet med att utveckla bioekonomin och därigenom bidra till den gröna tillväxten och ett hållbart skogsbruk. Att använda vår egen råvara skogen som byggnadsmaterial i större utsträckning har många fördelar. Det bidrar till att skapa arbetstillfällen i Värmland, minskad klimatpåverkan, kortare byggtider och en minskad resursåtgång.

VI VILL:

- Att kemikalie- och antibiotikaanvändningen inom regionens verksamheter minskas.
- Att den mat som serveras i regionens verksamheter i allt högre grad ska vara klimatsmart och närproducerad.
- Att regionens användning av plast och engångsartiklar minskar.
- Att regionens utsortering i avfallshanteringen förbättras.
- Att regionens verksamheter är fossilfria senast år 2045.
- Att arbetet med att energieffektivera byggnader inom regionen fortsätter genom att styra kravnivåer på byggnader och dess system mot fastställda hållbarhetskrav.
- Att alla värmlänningar har tillgång till digitala välfärdstjänster.
- Att regionen använder upphandling som verktyg för hållbara produkter och tjänster.
- Att regionen utvecklar stödet och samordningen i syfte att värmländsk industri och företag ska kunna ställa om till hållbara produkter och tjänster.

HÄLSO- OCH SJUKVÅRD

En god och jämlik vård får inte vara en klassfråga. Med gemensamma lösningar kna vi på ett effektivt och rättvisare sätt fördela reurserna utifrån befolkningens behov än vad olika marknadslösningar kan klara av. För detta krävs mer politik, inte mindre, då de med störst behov oftast inte har de starkaste rösterna.

När individen är som mest utsatt ska samhället vara som starkast. Därför går en trygg välfärd för alla alltid först för oss socialdemokrater. En god och jämlik vård får inte vara en klassfråga. Med gemensamma lösningar kan vi på ett effektivt och rättvist fördela resurserna utifrån befolkningens behov utan att behöva förlita oss på olika marknadslösningar med vinstintressen. Den som är sjukast, är den som ska få vård först och den som har det största sjukvårdsbehovet ska ges företräde till vården. För detta krävs mer politik, inte mindre, då de med störst behov oftast inte har de starkaste rösterna. All form av diskriminering och rasism inom vården måste aktivt förebyggas och bekämpas. Kvinnor och män ska bemötas och behandlas likvärdigt i vården liksom personer med funktionsvariation eller personer som omfattas av HBTQI-identitet.

Efter 12 år av borgerligt styre i regionen ser vi en hälso- och sjukvård i Värmland som är hårt ansträngd. Vi ser brister i tillgänglighet och att det är alldeles för stora variationer i kvalité och utbud beroende var i Värmland man bor. Alltför många patienter känner idag oro för att inte få hjälp i tid och att vården känns för långt bort. Det kan vi inte acceptera, det måste bli bättre! Värmland behöver en ny färdplan för hälso- och sjukvården.

VÅRDCENTRALER OCH NÄRA VÅRD

Den vård du behöver ofta ska finnas nära och där spelar vårdcentralerna en viktig roll. Kvaliteten ska vara hög och tillgängligheten rättvist fördelad över hela Värmland.

Vi socialdemokrater ser med oro på att värmlänningarnas förtroende för primärvården idag är låg. Det är inte acceptabelt att många upplever det som svårt att komma i kontakt med sin vårdcentral för rådgivning eller tidsbokning samma dag. Kompetensförsörjningen är en utmaning som måste hanteras där det exempelvis på mer än hälften av regionens vårdcentraler saknas fasta läkare. Därför är satsningar på personalen nödvändiga, särskilt för att öka attraktiviteten för sjukvårdspersonal att arbeta på vårdcentralerna på lands- och glesbygd. Att stärka kontinuiteten och arbeta för fast omsorgskontakt är särskilt viktigt för äldre och patienter med kroniska sjukdomar. Risken är annars ökade kostnader för inhyrd personal.

Med stabilare bemanning kan vi öka tillgängligheten. Vissa vårdcentraler bör vara kvällsöppna så att fler patienter kan söka vård utanför ordinarie arbetstid. Det är en viktig jämlikhetsfråga eftersom inte alla har möjlighet att ta ledigt från jobbet för att komma i kontakt med vården. Kvällsöppna vårdcentraler kan också fånga upp patienter som annars hade sökt sig till akuten.

Att snabbt komma fram till en väl fungerande sjukvårdsrådgivning som ger goda medicinska råd och vid behov kan hänvisa vidare, är en viktig del i en väl fungerande hälso- och sjukvård. Därför behöver 1177 utökas med fler anställda så att väntetiden kan kortas ned. En annan viktig del för att öka tillgängligheten är att fortsätta utvecklingen av Vårdcentral Värmland och få fler människor att nyttja deras tjänster istället för privata nätläkarbolag. Vårdcentral Värmland är ett viktigt, digitalt komplement till övriga vårdtjänster som kan avlasta resterande delar av vården genom att ta emot de personer som inte behöver fysisk bedömning eller regelbunden kontakt med ordinarie vårdcentralen.

När sjukhusets resurser inte behövs ska du få vård i den egna hemkommunen. För att klara av att ge en bra och nära vård, även i det egna hemmet, krävs ett utvecklat samarbete mellan regionen och kommunerna. Även vid dessa vårdkontakter bör digitala lösningar nyttjas när så är möjligt. För att stärka vården och möta den växande gruppen av äldre i Värmland vill vi satsa på äldreomsorg som kan ge de äldre en genväg in till vårdcentralerna. En annan viktig del av den nära vården är ungdomsmottagningarna. Barn- och ungdomshälsan och de familjecentraler som idag etablerats tillsammans med länets kommuner vill vi stärka ytterligare.

VI VILL:

- Att vårdcentralernas tillgänglighet förbättras genom utökade öppettider, telefontider och uppringningsfunktioner.
- Att det upprättas äldreomsorgar.
- Att väntetiden till 1177 kortas ned.
- Att fler ska kunna boka tid för vårdbesök via 1177.
- Att vården i norra Värmland stärks genom en vårdcentral i Branäs.
- Att mer vårdpersonal anställs och att administrationen minskas.
- Att särskilda satsningar görs på sjukvårdspersonal som arbetar i glesbygd, både för att underlätta rekrytering och för att kunna behålla befintlig personal.
- Att digitala lösningar i regionens regi fortsätter att utvecklas.
- Att kroniskt sjuka får en fast vårdkontakt och att kontinuitet för samtliga patienter förbättras.
- Att fler familjecentraler etableras i länet.
- Att den mobila vården byggs ut i hela länet, för att bättre kunna möta patienter i hemmet.

AMBULANSSJUKVÅRD

Geografiskt avstånd får aldrig styra kvaliteten på välfärden. Tiden från skadetillfället till att patienten kommer under kvalificerad vård är direkt relaterad till överlevnad. Regionen har ett viktigt ansvar för en välfungerande och tillgänglig ambulanssjukvård i hela länet med rimliga responstider. I dagsläget varierar det mellan olika kommuner hur lång tid det tar för ambulansen att ta sig fram till patienten. För att utjämna dessa skillnader och korta ned den ibland livsavgörande responstiden behövs fler ambulanser och ambulansstationer i Värmland. En lämplig plats för en sådan utökning är Deje som skulle bidra till bättre inställetider till ett område som når Forshaga, Kil och Molkom.

VI VILL:

- Att ambulanssjukvården i Värmland når samtliga patienter inom rimliga responstider med en målsättning på max 15 minuter.
- Att ambulanssjukvården i Värmland utökas med en ambulans i Deje.

SJUKHUSVÅRD

Som patient ska du kunna känna dig trygg med att få den vård du behöver när du behöver den. Det är oacceptabelt att behöva vänta en längre tid för att få behandling. Väntetiden ska vara så kort det går och vårdgarantin ska uppfyllas. Den som är i störst behov av att träffa en läkare, få en operation eller en behandling ska gå först, inte den som har råd att betala för en dyr sjukvårdsförsäkring.

Utvecklingen av den högspecialiserade vården har skapat nya möjligheter till bättre behandlingar och därmed också en bättre livskvalitet och ökad själv-

ständighet för människor med svåra sjukdomar. För att den högspecialiserade vården ska kunna hålla hög kvalitet krävs det att den hålls koncentrerad till de större sjukhusen. Arbetet med nivåstrukturering ska därför fortsätta för att ytterligare förbättra patientsäkerheten och den jämlika vården. Vi är övertygade om att det är helt nödvändigt att regionen, i sin egen organisation har ansvar för och utvecklar samtliga tre sjukhus i länet.

Bortom Coronapandemin finns problem med långa väntetider. Tydligt exempel är att Värmland är en av de regioner där väntetider till operation eller åtgärd inom vårdgarantins 90 dagar är som längst. Här behövs ett nytt ledarskap för att korta köerna samt garantera vård i tid och efter behov. Människor ska inte behöva lida i väntan på vård.

VI VILL:

- Att möjligheten för personer med privata sjukvårdsförsäkringar att köpa sig före i kön stoppas.
- Att inga sjukhus privatiseras. Vi tror på en sammanhållen sjukhusvård där regionen har fullt ansvar för samtliga tre sjukhus.
- Att det säkerställs att vårdgarantin uppfylls så att man inom 90 dagar får en åtgärd eller operation.
- Att antalet vårdplatser på våra tre sjukhus i länet ökar.

PSYKIATRI

Den psykiska ohälsan utgör ett allt större problem i vårt samhälle, både bland barn, ungdomar och vuxna. Många som lider får idag en otillräcklig vård, det är inte acceptabelt! Det ska inte spela någon roll om man lider av kroppslig eller psykisk ohälsa, vården ska alltid finnas där för värlänningen när den behövs. Pandemin har drabbat många hårt och vi ser ett ökat tryck till både öppenvården, olika slags jourtelefoner samt till akutpsykiatri och traumavård. Det gör att det hälsofrämjande och förebyggande arbetet i regionen behöver stärkas och prioriteras.

Många unga mår dåligt redan i grundskolan och tidiga insatser är därmed avgörande för att främja ungas hälsa, trygghet och utveckling. Vi behöver bli bättre på att fånga upp dessa individer och där ska elevhälsan, första linjen och primärvården finnas tillgänglig och vara väl utbyggd. Genom att öka samverkan mellan skolsköterskor och kuratorer är chansen större att eleverna få den hjälp som de är i behov av. Utöver elevhälsan är det viktigt att det finns möjlighet

till en tidig första kontakt med hälso- och sjukvården i respektive kommun vid psykisk ohälsa.

Barn och ungdomar som behöver utredning av psykiatriska eller neuropsykiatriska diagnoser ska inte behöva stå i kö. Det ska finnas god tillgänglighet för utredning och behandling för unga som behöver psykiatrisk hjälp. I dagsläget är väntetiden till BUP alldeles för lång. Köerna måste kortas och antalet besök per behandlare behöver öka. Mer resurser ska tillskjutas för att fler psykologer och andra behandlare ska kunna anställas.

En annan grupp som har en högre psykisk ohälsa än befolkningen i stort är de äldre. Det finns tydlig statistik som visar det och att många äldre har svårt att få psykologisk eller psykiatrisk behandling i primärvården och istället hänvisas till medicinering. Äldre män, särskilt över 85 år är överrepresenterade i suicidstatistiken.

Här behöver primärvården möta äldres behov i större utsträckning för att minska psykisk ohälsa. Samverkan med kommunerna och föreningslivet ska utvecklas för att förebygga ensamhet och psykisk ohälsa hos äldre.

VI VILL:

- Att psykosocial kompetens finns på alla vårdcentraler och ungdomsmottagningar.
- Att konceptet med vårdsamordnare vid psykisk ohälsa stärks på vårdcentralerna.
- Att arbetet med suicidprevention intensifieras.
- Att köerna till barn- och ungdomspsykiatri kortas och att vårdgarantin uppfylls så att ingen behöver vänta längre än 30 dagar på en första bedömning samt ytterligare 30 dagar till en fördjupad utredning eller behandling.
- Att barn- och ungdomspsykiatri utredningsinsatser inom den neuropsykiatriska vården förstärks.
- Att första linjens psykiatri stärks ytterligare med fokus på förebyggande arbete samt genom att förtydliga kopplingen till befintliga vårdstrukturer.
- Att samarbetet mellan länets kommuner och regionen förbättras inom området psykisk hälsa.
- Att åtgärderna för att förebygga psykisk ohälsa hos äldre utvecklas.

STÄRK BARNAS OCH VUXNAS SPRÅKUTVECKLING

Språket är grunden för allt lärande, för kommunikation och socialt samspel som har stöd i FN:s 19:e deklARATION om mänskliga rättigheter. Utan ett utvecklat språk i tal och skrift minskar möjligheten för individen att delta i samhället vilket är en form av diskriminering i skola, arbetslivet och i socialt umgänge. Språkstörning är den funktionsnedsättning hos barn och ungdomar som är vanligast men kanske inte den mest kända. Värmland är den region som har lägst antal logopedier anställda i förhållande till folkmängd. 11 per 100 000 invånare mot 29 i det län som har flest logopedier. Här behöver vi gemensamt göra en insats i Värmland där bland annat samordningen mellan hälso- och sjukvård, socialtjänst, äldreomsorg och skola behöver utvecklas och stärkas.

VI VILL:

- Att antalet logopedier utökas i Värmland.
- Att samverkan mellan region och kommunerna utvecklas för att tillgängliggöra logopedisk utredning och behandling för fler barn och vuxna.

FOLKHÄLSA

I ett globalt perspektiv är folkhälsan i Sverige god, men utvecklingen skiljer sig åt mellan olika grupper definierade utifrån till exempel kön, ålder och socioekonomi. Vi vet att socioekonomiska förhållanden påverkar hälsa, livskvalitet och livslängd. Det finns också skillnader i hälsa och livslängd mellan kvinnor och män. Kvinnor har längre livslängd men har större sjukfrånvaro i arbetet. Kvinnor är överrepresenterade inom

psykisk ohälsa men män begår självmord i högre utsträckning. Inom vården är väntetiderna olika för kvinnor och män, vården sätts in i olika skeden av sjukdomsförloppet och omfattningen av insatserna skiljer sig åt. Detta sker trots att det inte finns några uppenbara medicinska skäl till särbehandling på grund av kön.

För att uppnå en jämställd vård krävs kunskap om kvinnors och mäns biologi, livsvillkor, levnadsförhållanden samt om hur stereotypa föreställningar om kön kan påverka bemötande, diagnos och behandling. Brister i kvalitet uppstår dels pga. att könsskillnader skapas/överdrivs, dels pga. att det bortses från könsskillnader. För att komma tillrätta med skillnaderna är könsuppdelad statistik ett viktigt verktyg för att uppmärksamma likheter och skillnader mellan könen.

Övervikt och stillasittande är ett växande folkhälsoproblem. I Värmland lever 56 procent av invånarna med övervikt eller fetma. Andelen svenskar i arbetsför ålder med dålig kondition och fetma har mer än fördubblats på 25 år. Fysisk aktivitet är starkt kopplat till ett friskare och längre liv. Att röra på sig regelbundet, och även att äta rätt, minskar risken för allvarliga och livshotande tillstånd, till exempel högt blodtryck, hjärtinfarkt, stroke, typ 2 diabetes, benbrott och psykisk ohälsa.

Mäns våld mot kvinnor samt hedersrelaterat våld och förtryck är ett utbredd och allvarligt samhällsproblem och utgör ett reellt hot mot folkhälsan. Regionens verksamheter har en unik möjlighet att upptäcka och larma. För oss är det därför viktigt att alla verksamheter inom regionen har goda rutiner för att ställa frågor om våld och förtryck i hemmet.

VI VILL:

- Att mer resurser och fokus läggs på förebyggande folkhälsoarbete.
- Att folkhälsoarbetet utjämnar skillnader i hälsa mellan kvinnor och män och mellan socioekonomiska grupper genom könsuppdelad statistik.
- Att regionen ska ha tydliga rutiner för att upptäcka och larma om våld och förtryck i hemmet.

TANDHÄLSA

Tandvården har tyvärr blivit en allt tydligare klassfråga, det är något som vi socialdemokrater aldrig kan acceptera. En god munhälsa är viktigt både för det allmänna välbefinnandet och för att motverka uppkomsten av vissa sjukdomar. Idag är köerna inom den värmländska tandvården för långa. En bidragande orsak till de långa köerna är den brist av tandvårdspersonal som finns inom allmän- och specialisttandvården. Brist på specialister inom tandreglering gör att barn och unga får besöka kliniker i Norge för att få sin behandling. De långa resorna som behöver göras var sjätte till åttonde vecka under en tandregleringsbehandling gör det svårt för många familjer att få ihop livspusslet. Här behöver vi titta på hur tandregleringen kan utökas för att kunna göras mer i Värmland.

Vi anser att tänderna ska ses som en del av kroppen och kommer därför att driva på i frågan om att tandvården ska omfattas av ett högkostnadsskydd liknande hälso- och sjukvårdens. På kortare sikt behövs förbättringar av de statliga subventionerna av tandvården så att förebyggande åtgärder ges ett bättre ekonomiskt stöd. Vi vill att Folktandvården ska få ett utökat uppdrag att arbeta hälsofrämjande och förebyggande. För att få en bättre munhälsa för dem med

stort behov av tandvårdsinsatser vill vi se en utökad samverkan mellan Folktandvården och kommunerna, för att tidigt kunna sätta in rätt åtgärder.

VI VILL:

- Att tandvården ges utökade statliga subventioner som stöd för förebyggande åtgärder.
- Att tänderna på sikt ses som en del av kroppen och förs in i det nationella sjukvårdssystemet.
- Att köerna inom folktandvården ses över och kortas.
- Att det i Värmland återupprättas en fungerande tandreglering.

FÖRLOSSNINGSVÅRD

I genomsnitt föds det åtta barn per dygn på förlossningen i Karlstad. Att välkomna ett barn till världen ska vara en upplevelse som förknippas med trygghet, glädje och förväntan. Den personal som möter den födande kvinnan och dennes partner ska ha en arbetssituation som möjliggör för en trygg och säker förlossning. Dit räknas undersköterskor, barnmorskor och läkare. Ingen av våra anställda ska behöva springa mellan flera olika födande med den yttersta risken att äventyra patient-säkerheten.

Socialdemokraterna i Värmland kommer arbeta för att nå målet med en barnmorska per födande. För att bli en attraktiv arbetsgivare anser vi också att vi behöver hitta arbetssätt som skapar förutsättningar till bättre arbetsmiljö, vård och attraktivitet i yrkeskåren. Vi vill implementera Min barnmorska som bygger på att den gravida kvinnan träffar samma team av barnmorskor före, under och efter förlossningen. Insatserna bör i första hand riktas till de kvinnor som bär på en utbredd förlossningsrädsla.

För att personalen ska känna trygghet och stolthet i sin yrkesroll behöver de också ges möjlighet till regelbunden kompetensutveckling där de får ta del av aktuell forskning. Här ska även kunskap kring amning inkluderas så att den personal som arbetar med födande kvinnor som önskar amma, kan ge korrekt stöttning utifrån modern kunskap i ämnet. Ett mål för framtiden ska vara att öppna upp en amningsmottagning i Värmland dit kvinnor kan vända sig för råd när amningen inte fungerar. Varje kvinna som vill amma ska ges goda förutsättningar att lyckas.

Eftervården behöver stärkas så att den födande, barnet och partnern får en bra start i det nya livet som småbarnsfamilj. De kvinnor som har en komplikationsfri förlossning där barnet inte är påverkat och mår bra får i dagsläget inte stanna kvar på förlossningen i mer än sex timmar innan de skickas hem. Till BB flyttas endast de kvinnor och barn som är i ytterligare behov av vård och i de fallen är det inte alltid säkert att partnern får följa med. I frågan om jämställt föräldraskap är det oerhört viktigt att båda föräldrarna får vara med från början och dela på ansvaret.

För att alla nya värmländska familjer ska känna trygghet behöver regionens rutiner ses över och lokalerna anpassas så att åtminstone förstagångsföderskor med partner kan erbjudas att stanna kvar på BB. Genom att utöka stödet i början kan problem med anknytning, amning och psykisk ohälsa upptäckas och åtgärdas i tid.

Det måste också finnas goda rutiner för att upptäcka, åtgärda och följa upp förlossningsskador som annars riskerar att medföra stort lidande för den enskilde.

VI VILL:

- Att målet om en födande per barnmorska uppfylls.
- Att arbetssättet "Min Barnmorska" implementeras och används som ett komplement till nuvarande verksamhet.
- Att en amningsmottagning öppnas upp i Värmland.
- Att eftervården stärks och utvecklas så att förstföderskor och dess partner kan erbjudas att stanna kvar på BB.
- Att det ska finnas goda rutiner för att upptäcka, åtgärda och följa upp förlossningsskador.

REGIONAL UTVECKLING

Tillsammans skapar vi förutsättningar för att Värmland ska vara hållbar och attraktiv region, där människor vill bo och utvecklas och där företag vill expandera och etablera sig.

Värmlands är ett bra län att leva i. Samtidigt kan vi inte blunda för de problem som finns. Kampen mot arbetslösheten är socialdemokratiens viktigaste uppgift. Människors vilja till arbete är vår främsta tillgång. Inget slöseri är större än arbetslöshet. Var du bor och din bakgrund påverkar dock i allt för stor uträkning möjligheten att få ett jobb.

Bostadssegregation, klassklyftor och arbetslöshet föder otrygghet. Vi är övertygade om att vi med vår politik också underlättar vardagen för människor att hitta ett arbete, både för den som är arbetslös och för nyanlända som snabbt ska komma ut på arbetsmarknaden. I vårt starka samhälle, finns utbildningsmöjligheter för alla. Utbildning lägger grunden för vår frihet och välfärd. I vårt trygga Sverige konkurrerar vi med kunskap och innovation, inte låga löner och sämre anställningsvillkor.

För att det ska gå att arbeta, leva och bo i hela Värmland behövs tillgång till infrastruktur i form av vägar, kollektivtrafik, järnväg, flyg och bredband. Goda förbindelser stärker gemenskapen mellan stad och land, och i synnerhet bland människor.

Ett rikt utbud av kultur, fritid och föreningsliv får oss att växa och utvecklas som människor och gör länet mer attraktivt. Det ska finnas möjligheter för alla till en mångfald av kultur. Det skapar motvikt mot samhällets ökade kommersialisering. Kultur är ytterst en fråga om demokrati.

ARBETE OCH UTBILDNING

Värmland har stor potential att utvecklas och vara ledande i att ta sig an framtidens utmaningar. För att klara dessa utmaningar sätter Socialdemokraterna jobben först. Vi socialdemokrater vill även ge förutsättningar för människors

möjlighet att lära om och lära nytt för att kunna ta dagens och framtidens jobb. Det åstadkommer vi genom en offensiv och flexibel utbildningspolitik där det finns möjlighet att studera även om man inte bor i eller kan åka till en universitetsstad.

Alla måste få möjlighet att försörja sig i vårt land. En framgångsrik jobbpolitik spelar en central roll för att bryta segregationen. Rätten till ett arbete som går att försörja sig på är grunden för ett jämlikt, jämställt och solidariskt samhälle. Vi behöver tillsammans med näringslivet stärka besöksnäringen och skapa förutsättningar för människor utanför arbetsmarknaden, för ett växande, hållbart och innovativt Värmland med stark tillväxt. En viktig sektor att utveckla är den kooperativa organisationsformen.

Många människor har en yrkeserfarenhet som är viktig på arbetsmarknaden. Det handlar både om de som befunnits sig länge på svensk arbetsmarknad och de som har erfarenhet från andra länder. För att ta vara på all kompetens måste deras kunskap valideras och dokumenteras. Förutom de offentliga aktörerna som kommuner, regioner, myndigheter med flera, behövs också ett bra samarbete med näringslivet och civilsamhället. Matchningen mellan lediga jobb och arbetssökande på arbetsmarknaden ska underlättas med stöd av utbildningsinsatser utifrån arbetslivets behov.

Att klara kompetensutveckling och omskolning är viktiga utmaningar för att människor ska kunna göra sig anställningsbara och att näringslivet ska klara försörjning av arbetskraft. Regionen bör samverka med andra aktörer för att inventera och bidra till att behovet av rekrytering inom bristyrken tillgodoses

genom aktiva åtgärder. Samarbetet mellan Karlstad universitet, regionen, kommunerna, myndigheterna och näringslivet är en förutsättning för att människor ska kunna ta del av utbildningar som är användbara i arbetslivet. Det finns många som vill studera på universitet eller folkhögskola men som har svårt att klara pendling mellan hem och studier. För att underlätta fortsatta studier vill vi att Region Värmland stödjer och stimulerar fler kommuner att starta lärcentra för distansutbildningar.

Folkbildningen är viktig för både civilsamhället och vuxenutbildningen. Civilsamhället får ett tillskott av mångfald, demokrati och ökat kulturdeltagande. Vi ser det som betydelsefullt att folkhögskolornas kursutbud och pedagogik används för att möta nya grupper med nya behov, erfarenheter och kunskaper. Genom att fortsätta stärka resurserna till allmän kurs ger folkskolorna möjlighet att ta emot fler studerande som är i behov av särskilt stöd.

Studieförbunden har en mycket bred och omfattande verksamhet. Det är därför viktigt att regionen i framtiden ökar sitt stöd till studieförbunden så att man kan vara en viktig mötesplats lokalt som kan nå nya grupper att ta nya steg i livet. Rätt investeringar bygger Värmland starkt och hållbart för framtiden.

VI VILL:

- Stärka besöksnäringen för att också stärka Värmlands tillväxt och arbetsmarknad.
- Att regionen arbetar med snabba och effektiva valideringssystem.
- Att fler lärcentra byggs ut i Värmland genom samverkan mellan kommun och region.
- Arbeta stöttande så att människor utbildar sig mot där jobb finns och kommer finnas.
- Fortsätta arbetet med öka antalet platser på våra folkhögskolor.
- Att regionen ökar stöden till studieförbunden.

KULTUR

Värmland är diktens, sagans och berättelsernas landskap med goda exempel på konstnärer, författare och kulturarbetare som är vida kända. Kulturen är en väsentlig del av vårt välfärdssamhälle och hjälper oss att vidga perspektiven, få nya tankar och nya idéer. En mångfald av upplevelser som fördjupar vår förmåga till empati och förståelse för hur andra kan ha det. Vilket är viktigt för både individens och samhällets utveckling.

Människor som bor och verkar i Värmland ska ha tillgång till ett varierat kulturutbud av hög kvalitet och ges förutsättningar att delta i kulturskapan. Investeringar i kultur kan skapa nya jobb i de kreativa näringarna. Kultur ger oss möjligheter till avkoppling, men är också en chans till utveckling. Därför är det viktigt med mer resurser till de stora kulturinstitutionerna såsom Wermland Opera, Värmlands Museum och Västana teater. Vi vill verka för stöd till det stora antalet föreningar som sprider kultur av olika slag i Värmland.

Bildningsresan börjar i läsning och i litteraturen. Biblioteken är ett bra forum för lärande, kunskapsinhämtning och mötesplats för människor. Genom att tillföra mer medel till bibliotekens digitala utlåningsverksamhet gör vi det enklare för fler att låna digitalt och på distans.

Utan konstnärer finns det ingen konst. Därför är det av samhällligt intresse att konstnärerna kan leva på och utveckla sitt yrke. En socialdemokratisk kulturpolitik vill göra det enklare för kulturarbetarna att leva på sitt arbete. Därför är investeringar på turnerande kulturverk-

samheter viktig för att möjliggöra kultur i hela Värmland. Barn och unga ska få ta del av vårt rika kulturliv i Värmland, och det gör vi bäst genom en kulturgaranti med satsningar på en regional kulturskola som genom samverkan blir en plattform för gemenskap och lärande. I en sådan kulturgaranti vill vi se att kulturbussning inkluderas så att unga kan få besök, åka till och utöva kultur i hela Värmland.

Insikten om att turism och kultur hör ihop är viktig och kulturen kan medverka till att göra Värmland attraktivt för såväl värmlänningarna som för de som besöker oss som turister. Hög tillgänglighet ska vara ett riktmärke för de kulturformer som regionen stöttar. En regional filmfond är ett exempel på hur vi som region kan locka fler filmproduktionsbolag till Värmland.

Digitaliseringen ger nya verktyg för skapande och konstnärlig utveckling. Många upplever dock också ett digitalt utanförskap. Detta samtidigt som medie-och informationskunnigheten samtidigt blir allt viktigare för att stärka motståndskraften mot desinformation, propaganda och näthat. Pennans kraft kan och ska få vara stark. Vi vill att Värmland ska vara en region som ska kunna erbjuda skydd för förföljda och hotade kulturskapare, som region är det ett sätt för Värmland att stå upp för demokrati och yttrandefrihet i en tid när det fria ordet hotas runtom i världen.

Allt fler spelutvecklare har en anställning i Värmland. Intresset för spelkultur har konstant ökat de senaste åren. Det leder till fler jobb, exportintäkter och driver på den tekniska utvecklingen. Vi vill nu ta ett helhetsgrepp inom spelutveckling utifrån såväl kulturella som jobbskapande investeringar.

VI VILL:

- Att det skapas en regional filmfond för att locka fler filmproduktioner till Värmland.
- Att den värmländska spelkulturen värnas och utvecklas.
- Att barn och ungas lika rätt till kultur stärks genom regional kulturskola.
- Möjliggöra kultur i hela Värmland genom turnerande kulturverksamheter.
- Erbjuder en kulturgaranti för att barn och unga ska få ta del av vårt kulturliv där kulturbussning inkluderas.
- Att läsfrämjande insatser för barn och ungdomar främjas.
- Fortsätta utveckla bibliotek Värmland och utöka medel till digitalisering.

INFRASTRUKTUR

För oss är det självklart att Värmland ska ha en lika bra infrastruktur som övriga delar av landet. Vi vill se ett Sverige där klyftorna mellan stad och land minskar. För att Sverige och Värmland ska stå starkt i framtiden och för att vi ska kunna skapa nya jobb, välstånd och minska vår klimatpåverkan måste vi ha en infrastruktur som fungerar och som går att lita på.

Vi behöver ta vara på kommunernas olikheter, och främja arbetet för ett mer jämställt och lönsamt näringsliv. Vi måste skapa en bra grund för infrastrukturen i Värmland, där sjöfart, väg, järnväg, flyg och datakommunikation utvecklas och kompletterar varandra. För att göra rätt satsningar fordras fortsatt prioritering och samordning mellan olika insatser.

De statliga medlen för infrastruktur måste öka i Värmland då investeringsbehoven är omfattande. Resenärer ska kunna lita på att tågen går i tid. Vi vill möjliggöra att mer av det långväga

godset fraktas på järnväg med tillgänglighetsanpassade stationer. Såväl fungerande arbetspendling som pålitliga godstransporter behövs om vi ska nå hög sysselsättning och en ökad industriproduktion. En modern tågförbindelse bidrar till Värmlands utveckling och starkare besöksnäring, därför vill vi fortsätta medverka till en elektrifiering av Fryksdalsbanan för att nå en bana som går att integrera med övrig tågtrafik i länet.

Värmland behöver fortsätta stärka relationerna med vårt grannland och viktigaste handelspartner Norge. Det värmländska vägnätet behöver utvecklas och underhållas i snabbare takt och vi behöver jobba stenhårt för att få till en snabb järnväg mellan Stockholm och Oslo och de kapacitetsproblem som finns på Värmlandsbanan måste åtgärdas för att möjliggöra en ökning av trafiken för effektivare person- och godstransporter.

För att behålla Vänersjöfarten måste nya slussar byggas. Sjöfarten som passerar slussleden användas i praktiken uteslutande för utrikes transporter, inom branscher där sjöfartens storskalighet är mycket kostsam att ersätta med väg eller järnvägstransport. Nya slussar kan möjliggöra en större slussdimension än idag, vilket innebär möjlighet att transportera med större fartyg. Det förväntas

ge minskade transportkostnader för näringslivet i Värmland.

Vi behöver tillsammans med besöksnäringen ta ett krafttag för fortsatta investeringar i hållbara cykelleder i hela Värmland för att skapa mer tillgänglighet med klimatsmarta alternativ där bland annat cykelturismen får bättre förutsättningar för att exempelvis ladda el-cyklar runt om länet.

VI VILL:

- Skapa förutsättningar för att en elektrifiering av Fryksdalsbanan blir verklighet.
- Att de statliga underhållsmedlen för infrastruktur ökas i Värmland.
- Att Värmlandsbanans kapacitet förbättras.
- Verka för att projektet Oslo-Stockholm 2.55 ska bli verklighet.
- Stärka förutsättningarna för att kunna använda cykeln som ett hållbart färdssätt.
- Att bredbandsinfrastrukturen byggs ut i hela Värmland.
- Att transportförbindelsen genom Vänersjöfarten stärks och utvecklas på ett hållbart sätt.
- Att en förbättrad infrastruktur med fler laddstolpar stimuleras.

KOLLEKTIVTRAFIK

Det ska vara enkelt och tryggt att pendla och resa i hela Värmland. En fungerande kollektivtrafik är för många också en förutsättning för att göra det möjligt att bo, arbeta och studera i hela vårt län. Kollektivtrafiken är ett klimatsmart sätt att resa och helt nödvändig för att nå klimatmålen där vi strävar efter en helt fossilfri fordonsflotta. I några regioner genomförs försök med kollektivtrafik i egen regi. Vi anser att den frågan bör utredas för Värmlands del innan kommande upphandlingar. Något vi även vill se efter till kommande upphandlingar är säkerhetsbälten i alla bussar och hur cykeln kan tas med på våra bussar och tåg.

Bra kommunikationer är en förutsättning för tillväxt. Det ska vara enkelt att förflytta sig inom länet med kollektivtrafik, oavsett om det är via buss, tåg, sjukresa eller färdtjänst. Vi behöver ett sammanhållet system med priser och biljetter som är enkelt att förstå och använda. Den digitala utvecklingen ska nyttjas för detta ändamål. Kollektivtrafikresandet ska ökas genom förenkling och samordning i kombination med attraktiva biljettpriser och kortare restider. En långsiktig ambition är att kunna resa kollektivt mellan Karlstad och länets huvudorter på 60 minuter.

Vid större nav och hållplatser ger pendelparkeringar förutsättningar att ställa bilen och ta bussen eller tåget. I samband med att nya bostadsområden byggs är det viktigt att kollektivtrafiken finns med som ett naturligt alternativ till resande. Här behövs en nära och strukturerad samverkan med kommunerna för att kunna utveckla infrastruktur och trafikutbud inom kollektivtrafiken.

Kollektivtrafiken ska kunna erbjuda möjligheter till resor för olika ändamål i hela

länet. Ett nytt resecentrum i Karlstad kommer också att underlätta resandet för hela Värmland. Bättre kommunikationsmöjligheter skapar ett rikare näringsliv och förutsättningar för att hela vårt län ska vara en tillgänglig del av Europa och världen. För att nå nya och bredare målgrupper behöver det erbjudas ett grundutbud av resmöjligheter även i områden där det saknas tåg eller busslinjer. I framtiden ska fler få tillgång till någon form av anropstyrd trafik som komplettering till den linjelagda trafiken. Skoltrafiken kan med nya digitala lösningar öppnas också för andra resenärer.

Möjligheten att resa inom kollektivtrafiken får aldrig bli en klassfråga. Barn och ungdomar ska inte behöva prioritera bort ett sommarjobb, möjligheten till utflykter eller fritidsaktiviteter med anledning av tjockleken på föräldrarnas plånbok. Dessa samhällsklyftor blir särskilt kännbara för barn under lov eller när skolan erbjuder aktiviteter som innebär kostnader. Med vår politik ska därför alla skolungdomar ha möjligheten till avgiftsfri kollektivtrafik under skollov.

Vi vill införa avgiftsfria resor under lågtrafik för seniorer och studenter. För många studenter är dyra biljettpriser en av de största utgifterna under studietiden. Det är också viktigt att våra äldre i så stor utsträckning som möjligt kan leva ett aktivt liv och då ingår det att kunna förflytta sig. Här kan avgiftsfri kollektivtrafik under lågtrafik bidra till att bryta ensamhet, isolering och skapa en delaktighet i samhället. Det är också en jämställdhetsreform då det är fler kvinnor än män som reser kollektivt.

VI VILL:

- I lågtrafik erbjuda avgiftsfri kollektivtrafik för pensionärer och studenter.
- Att den anropstyrda kollektivtrafiken byggs ut.
- Att avgiftsfri kollektivtrafik införs för unga under alla lov.
- Att restiden mellan Karlstad och länets huvudorter är högst 60 minuter.
- Att biljettsystem för sjukresor, färdtjänst och övrig kollektivtrafik ses över och förenklas.
- Att samverkan mellan skolskjutsar och kollektivtrafik förbättras så att det blir enklare för barn att ta sig till och hem från skolan.
- Skapa bättre samsynkning av befintlig tåg- och busstrafik och tidtabeller inom länstrafiken och mellan den regionala och nationella tågtrafiken.

ATTRAKTIV ARBETSGIVARE

En viktig resurs som varje dag är med och bygger välfärden i såväl vardag som i kris är våra drygt 8 400 medarbetare i regionen. Personalen har under pandemin stått för avgörande insatser för att rädda liv och fått regionens verksamheter att fungera i den mån som det har varit möjligt. I takt med att smittkurvan sjunker påbörjas ett viktigt arbete för att komma ikapp med bland annat vårdköer och den arbetsmiljöskuld som pandemin byggt upp.

Prioriteringar av personalpolitiska insatser blir framgent därför nödvändiga för att krisen inte ska förvärra den arbetskraftsbrist som redan finns inom främst hälso- och sjukvården. Det handlar om yrkesgrupper som barnmorskor, behandlingspersonal inom psykiatri, specialistsjuksköterskor, undersköterskor m.m. Det ställer krav på den personalpolitik som bedrivs nu och framåt men också att vi krokas arm med kommuner och universitet för att stärka kompetensförsörjningen. Vi behöver bli bättre på att ta hand om dem som tar hand om oss värmlänningar.

För oss Socialdemokrater är det viktigt att regionen är en förebild för andra arbetsgivare. Vi vill vara en arbetsgivarorganisation som främjar folkhälsa, trivsel och förnyelse genom att erbjuda goda arbetsvillkor, konkurrenskraftiga löner, utvecklingsmöjligheter och en bra arbetsmiljö som gör att man håller sig frisk och stannar kvar på sitt arbete. Verksamheterna ska inte vara beroende av inhyrd personal. Kostnaderna för hyrpersonal är redan höga och vi måste fortsätta hålla i arbetet för att undvika en situation med skenande kostnader. Pengarna ska istället gå till högre löner och bättre arbetsvillkor.

Välfärden ska vara en arbetsplats där man kan verka utan att möta strukturell diskriminering. Som medborgare ska man ha inflytande över välfärden man berörs av, men vi avvisar starkt tanken om att kunna välja bort välfärdsanställda baserat på etnisk bakgrund. Det är helt oacceptabelt och ska inte vara möjligt inom offentligfinansierad verksamhet. Därför ska all form av strukturell diskriminering baserad på kön, etnicitet, religion, sexuell läggning eller ålder motverkas.

VI VILL:

- Att heltid är norm på alla arbetsplatser i regionen.
- Att inga löner i Region Värmland ligger under riksgenomsnittet.
- Att det utvecklas flexibla arbetsmetoder i regionen som möjliggör till ett långt och hållbart arbetsliv.
- Att regionen som arbetsgivare uppmuntrar och underlättar för sina anställda att vidareutbilda sig inom sina yrken.
- Att upphandlingar med våra gemensamma skattemedel ska bidra till ordning och reda på svensk arbetsmarknad.
- Att Region Värmland blir oberoende av hyrpersonal.
- Att det inom Region Värmlands verksamheter råder nolltolerans mot strukturell diskriminering.

Socialdemokraterna
VÄRMLAND